

УДК 343.98
JEL Classification: F02, K39

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.4.27>

Горлачук О.А.,
канд. екон. наук,
старший судовий експерт сектору економічних досліджень,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8982-2438>,
Тернопільський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України

СУДОВА ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В КОНТЕКСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Horlachuk O.A.,
cand.sc.(econ.), senior judicial expert
of the economic research sector,
Ternopil Research Experimental Judicial
Center of Internal Affairs of Ukraine

FORENSIC ECONOMIC EXPERTISE IN THE CONTEXT OF THE INVESTIGATION OF ECONOMIC CRIMES BY LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES IN THE CONDITIONS OF GLOBALISATION OF ECONOMIC RELATIONS

Постановка проблеми. Сталий розвиток економічних відносин (в діалектичному розумінні цього поняття, тобто динамічний, збалансований розвиток, через руйнування застарілих неефективних форм, оскільки стабільність, як така, є припиненням розвитку) є ознакою збалансованої соціально-економічної політики держави. Це, звичайно, відображається і в дотриманні суб'єктами економіки нормативно-правових вимог здійснення господарської діяльності. На сьогодні відбувається масштабна глобалізація міжнародних економічних відносин (транснаціональні компанії є їх рушійною силою), яка в силу своєї специфіки завойовує національні ринки, вносячи, поряд із можливістю отримати позитивні результати від міжнародної торгівлі, і певний ступінь хаотичності, розбалансованості у їхній розвиток, оскільки одним із пріоритетів глобалізації економічних відносин є капіталізація прибутку, що в багатьох випадках йде в розріз із національними економічними інтересами.

На цьому фоні спостерігається збільшення економічних злочинів, схеми здійснення яких в умовах удосконалення цифрових технологій щоразу ускладнюються і стосуються першочергово «відмивання грошей», ухилення від сплати податків, корупції тощо. Наслідки для держави є очевидними: структурний дисбаланс національної економіки внаслідок переформатування секторів національної економіки під глобальні економічні інтереси, значний дефіцит фінансових ресурсів держави (відтік за кордон доходів, одержаних злочинним шляхом), зниження добробуту населення.

Це вимагає від національних урядів застосування комплексу заходів у запобіганні та протидії економічним злочинам, а також активної взаємодії держаних органів, бізнесових структур та громадськості, що є важливим аспектом для забезпечення стабільності та розвитку економіки будь-якої країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання удосконалення розвитку судової економічної експертизи в умовах глобалізації та зростання потреби її узгодження з міжнародними стандартами досліджувалося окремими українськими науковцями. На різних аспектах цієї проблематики зосереджували свої праці Б. Бабін, К. Дмитрієва, Н. Клименко, О. Матвеевський, В. Федчишина та інші дослідники. Попри наявні напрацювання, комплексне висвітлення теми все ще залишається недостатнім. Актуальність гармонізації судової економічної експертизи з міжнародною практикою потребує подальших наукових пошуків, уточнення теоретичних підходів і формування нових рекомендацій для впровадження у вітчизняну судово-експертну діяльність.

Постановка завдання. Мета статті – аналіз розвитку судової економічної експертизи в контексті розслідування правоохоронними органами економічних злочинів в умовах глобалізації економічних відносин та визначення ймовірних сценаріїв її розвитку на перспективу.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах нестабільності та турбулентності економічного середовища особливого значення набуває достовірність досліджень економічних процесів, що становлять інтерес для правоохоронних органів при розслідуванні економічних злочинів. Забезпечити таку точність здатна судово економічна експертиза, яка виконує свої функції в межах чинного процесуального законодавства. Її роль істотно посилюється в епоху глобалізації, коли конкуренція між суб'єктами господарювання різних рівнів – від локального до міжнародного – постійно загострюється. Економічне середовище зазнає ускладнення, змінюється нормативно-правова база, а це висуває нові вимоги до методичного забезпечення судової експертизи.

Глобалізаційні процеси, які включають поступове об'єднання національних економік у єдиний світовий простір, відкрили нові перспективи для міжнародної торгівлі, руху капіталу та взаємодії бізнес-структур. Проте, паралельно з розширенням економічної співпраці, активно зростає кількість і складність економічних правопорушень, що виходять за межі внутрішніх правових систем окремих держав.

Сфера економічної злочинності сьогодні охоплює широкий спектр правопорушень: від фінансових махінацій і схем з ухилення від оподаткування до корупційних практик, відмивання коштів та кіберзлочинів, пов'язаних із електронними грошима й цифровими платформами. Такі злочини дедалі частіше здійснюються у різних юрисдикціях одночасно, адже правопорушники користуються відмінностями між законодавствами держав, недосконалістю механізмів фінансового моніторингу, швидкістю електронних розрахунків і можливостями, які надає цифрова інфраструктура [3].

У цих умовах особливо актуальною стає необхідність посилення міжнародної взаємодії між правоохоронними органами та установами, які проводять судово-економічні експертизи. Гармонізація стандартів, узгодження методик аналізу фінансових операцій та створення ефективних каналів обміну інформацією є ключовими умовами для ефективної протидії сучасним економічним злочинам, що набули глобального масштабу.

Таким чином, глобалізація, попри значний економічний потенціал, формує сприятливе середовище для трансформації економічної злочинності та появи її нових форм. Це зумовлює потребу в постійному оновленні національних стратегій, удосконаленні міжнародних механізмів запобігання економічним правопорушенням і розробці більш досконалих інструментів контролю та розслідування.

Глобалізаційні процеси впливають і на розвиток судово-експертної діяльності, адже вона, хоч і опосередковано, але відображає зміни, що відбуваються у світовій економіці. Тому важливим є аналіз теоретичних засад глобалізації, особливостей її етапів, учасників, а також сфер впливу на функціонування національної економіки та соціально-економічні процеси.

Серед різних видів глобалізації найбільш фундаментальною є фінансово-економічна, оскільки саме вона запускає трансформації у правовій, соціальній, політичній, культурній, інформаційній та інших сферах. Такий підхід є домінуючим як у світовій, так і у вітчизняній науковій думці.

В контексті вищезазначеного зупинимось більш детально на етапах або ж ступенях глобалізаційного розвитку в економічному його аспекті. Отже, еволюція економічної глобалізації охоплює декілька основних етапів та включає [2, с. 230-234]:

1. Перший етап – доіндустріальний (до початку XVI ст.). Цей період характеризується становленням перших елементів глобальної взаємодії, пов'язаних із розвитком міжнародної торгівлі. Активізація глобальних процесів почалася у XVI ст., коли Великі географічні відкриття спричинили значні зміни у світовій економіці. Європа зіткнулася з «революцією цін», викликаною масовим припливом дорогоцінних металів.

Для цього етапу характерні: початковий, примітивний розвиток товарно-грошових відносин; відсутність розвинених фінансових інструментів; перші прояви судової економічної (бухгалтерської) експертизи у зародковій формі.

2. Другий етап – індустріальний (XVI – початок XX ст.). На цьому етапі відбувається формування цілісної глобальної економічної системи. Первісне накопичення капіталу створює підґрунтя для промислової революції, яка кардинально змінює технічний і технологічний рівень виробництва в Європі та Північній Америці. Це прискорює інтеграційні процеси у кілька разів порівняно з попередньою фазою. Ж.-Ф. Ревель виділяв три хвилі глобалізації: після Великих географічних відкриттів – торговий капіталізм; промислова революція; сучасна глобалізація. Особливо інтенсивним був період 1870–1914 рр., коли спостерігалось зниження торгових бар'єрів, масова міграція населення та швидкий розвиток транспортної інфраструктури.

Основні риси даного етапу: активне формування міжнародних ринків та фінансових систем; розвиток товарно-грошових відносин до розширених форм; зародження судової бухгалтерської експертизи як інституції, що потребує міжнародного професійного обміну.

3. Третій етап – сучасний, постіндустріальний. Сучасний етап глобалізації характеризується стрімким розвитком технологій, інформаційного середовища та фінансових ринків. Процеси глобальної інтеграції відбуваються паралельно з їх трансформацією, що ускладнює прогнозування майбутніх тенденцій через вплив численних непередбачуваних факторів.

Для цього етапу притаманні майже повна свобода руху капіталу, формування глобальних інституцій, таких як Світова організація торгівлі, зростання потреби в уніфікації стандартів судово-експертної діяльності, включно з економічною експертизою.

Активне проникнення інформаційних технологій у сферу міжнародної торгівлі забезпечує надзвичайно швидке здійснення розрахунків та інших господарських операцій між учасниками економічної діяльності. Такі трансформації суттєво змінюють умови функціонування підприємств, адже цифровізація охоплює дедалі більше аспектів економічних процесів: від електронних платежів і цифрових документів до онлайн-укладання договорів та комплексних автоматизованих систем обліку. Цифровий формат господарських операцій позначається і на практиці судової економічної експертизи, оскільки об'єктами експертного дослідження все частіше виступають електронні документи, зокрема банківські електронні виписки чи цифрові платіжні доручення.

Необхідність модернізації методів судово-економічної експертизи обумовлена стрімкою інтеграцією інформаційних технологій у фінансову сферу та одночасним зростанням економічних злочинів, пов'язаних із цифровими платформами. Інтенсивне збільшення обсягів електронних транзакцій у сучасному бізнес-середовищі потребує адаптації експертних методик для детального аналізу цифрових записів, відстеження потоків коштів і виявлення відхилень у складних фінансових структурах.

Ускладнення кіберзагроз вимагає від судових експертів застосування сучасних методологій і високотехнологічних інструментів, що дозволяють розпізнавати витончені шахрайські схеми, реалізовані через цифрові канали. Поява криптовалют і технологій блокчейн додає нові виклики для експертів, оскільки ці системи забезпечують анонімність і децентралізацію фінансових операцій. Це стимулює розвиток навичок аналізу блокчейн-транзакцій та розуміння динаміки криптовалютного ринку для ефективного виявлення економічних порушень у цифровому середовищі [8, с. 119].

Фінансово-економічна глобалізація охоплює широкий перелік об'єктів, серед яких розрізняють: глобальний фінансовий ринок та його сегменти; сфера електронних фінансових послуг; учасники світових фінансових процесів – міжнародні корпорації, банки, транснаціональні компанії, центральні банки, міжнародні фінансові інституції; фінансові інструменти, що обертаються у світовій економіці; транснаціональні інформаційні й платіжні системи. Її суб'єктами виступають наднаціональні валютно-кредитні та фінансові організації, які функціонують на міждержавних засадах та виконують роль регуляторів глобального фінансового ринку, координуючи валютні та економічні взаємовідносини між державами [11, с. 130].

Рівень глобалізаційних процесів і темпи їх розвитку в різних національних фінансових системах є нерівномірними, що підтверджено розрахунком інтегративного індексу фінансової глобалізації [12, с. 54].

Серед ключових ознак глобалізації виділяють процеси інтернаціоналізації, лібералізації, універсалізації, модернізації, а також віртуалізації та зменшення значення територіальних меж. Однак рушійною силою цих змін залишається саме економічний аспект – міжнародна спеціалізація виробництва, концентрація капіталу, міграція робочої сили та уніфікація нормативного й технологічного середовища. Такі тенденції посилюють взаємозалежність суб'єктів світового ринку, особливо великих транснаціональних корпорацій.

Рівень залучення країни до глобалізаційних процесів визначається низкою показників, серед яких – частка експорту у ВВП, ступінь відкритості економіки, рівень інтеграції у міжнародні ринки [2, с. 228].

Транснаціональні компанії виступають основними агентами економічної інтеграції, сприяючи включенню національних економік до єдиного світового господарського простору. Інтеграція розвивається через: міжнародну торгівлю, яка історично була головним каналом зв'язку між країнами; рух капіталу та міжнародну мобільність робочої сили; поширення знань, технологій та інформаційних ресурсів. У сучасних умовах саме переміщення капіталу стає головним рушієм інтеграційних процесів, випереджаючи за динамікою міжнародну торгівлю [7, с. 65-66].

Одним із найяскравіших прикладів економічної інтеграції є формування Європейського Союзу. Розпочавшись із створення у 1951 р. Європейського співтовариства вугілля і сталі, цей процес продовжився у 1957 р. становленням Європейського економічного співтовариства. Уже до кінця 1960-х років завершилось формування спільного ринку, який активно розширювався протягом наступних десятиліть.

У сучасному розумінні глобалізація – це, насамперед, зростання економічної взаємозалежності держав, що працюють у межах глобального виробничого та фінансового простору. Країни інтегруються у спільну систему, яка включає доступ до ресурсів, технологій, інтелектуального капіталу, а також до наукомістких секторів економіки. Значний поштовх розвитку цих процесів надала активність транснаціональних корпорацій у фінансовій, промисловій та аграрній сферах, які, використовуючи ефект масштабності, швидко розширюють свою присутність у різних країнах та змінюють їх внутрішні ринкові структури.

Глобалізаційні процеси за свою суттю є викликом економічній безпеці будь-якої держави, що певним чином інтегрована в економічний простір, адже вона робить національну економіку більш відкритою і, відповідно, вразливішою [6, с. 39].

Щоб комплексно оцінити глобалізаційні тенденції, важливо розглянути їх позитивні та негативні наслідки.

Позитивний вплив глобалізації полягає в наступному: вільне переміщення інвестиційного капіталу; доступ до сучасних технологій та ноу-хау; підвищення рівня професійної підготовки працівників, які співпрацюють із транснаціональними компаніями; прискорення економічного розвитку у країнах, які ефективно інтегрувалися у світову економіку (країни Азії, зокрема Китай).

Негативні аспекти глобалізації полягають в наступному: ігнорування національних економічних пріоритетів; зростання рівня безробіття; домінування великих корпорацій та витіснення місцевих виробників; ослаблення інструментів державного регулювання; погіршення стану довкілля через порушення підприємствами екологічних норм. Ці зовнішні чинники становлять реальну загрозу економічній безпеці держави, від якої залежить її стійкість та добробут населення. В умовах глибокої інтегрованості у світову економіку швидкість реагування держави на глобальні зміни визначає рівень її економічної стабільності. Чим більш самодостатньою є економіка країни, тим вищий її рівень захищеності.

З позицій економічної безпеки ключовим завданням є вирішення проблеми, з якою стикається будь-яка економічна система, що входить у глобальний простір. Йдеться про те, що за відсутності ефективного механізму протидії негативним впливам взаємопов'язаних глобальних процесів національна економіка ризикує втратити самостійність і «розчинитися» у світовій системі. В результаті внутрішнє управління економікою ускладнюється, а характер і напрям розвитку дедалі більше визначають глобальні центри впливу – так звані глобалізатори [6, с. 42].

Глобальна мобільність капіталу, що посилюється з кожним роком, сприяє не лише економічній інтеграції, а й зростанню кількості фінансових правопорушень. Серед найбільш поширених: відтік коштів у офшорні юрисдикції, легалізація незаконних доходів, приховані податкові схеми, заниження митної вартості товарів. Більш того, новітні технології роблять ці схеми більш складними та гнучкими, що потребує від правоохоронних органів і судових експертів нових методів протидії.

Судово-слідчі органи при розслідуванні економічних правопорушень все частіше ставлять перед судовою економічною експертизою складні завдання, що вимагає постійного оновлення методологічних та практичних підходів у роботі експертів.

Особливу увагу слід приділити організаційним формам корпоративних об'єднань, які функціонують на національних і міжнародних ринках. Серед них виділяють [1, с. 31]:

1. Акціонерні товариства, які залучають капітал шляхом випуску цінних паперів (акцій, облігацій) із вільним обігом на фондовому ринку;
2. S-корпорації, що поєднують характеристики корпорацій і партнерств, маючи обмежену кількість власників акцій та уникаючи подвійного оподаткування;
3. Холдинги, що володіють акціями інших компаній та здійснюють управління групою підприємств. Холдинги поділяються на горизонтальні (компанії з високим товарообігом), вертикальні (контроль над ключовими етапами виробництва) та диверсифіковані транснаціональні корпорації.

Судова економічна експертиза поєднує економічні та правові знання й досліджує порушення економічних відносин між суб'єктами господарювання. Вона відображає соціально-економічні процеси на національному рівні та взаємодію цих процесів із глобальними економічними трансформаціями.

Національна судова економічна експертиза не може функціонувати ізольовано, оскільки інтеграція в міжнародне співтовариство є необхідною для виконання її функцій на належному рівні. Саме тому спостерігається стійка тенденція розширення міжнародного співробітництва українських судових експертних установ [10, с. 74; 9, с. 14].

Гармонізація законодавства дозволяє вдосконалювати методологічні підходи. У 1990-х роках, коли формувалися нові господарські відносини та з'являлися нові види економічних правопорушень, зарубіжний досвід сприяв розвитку української судово-експертної практики. Посилення міжнародної економічної інтеграції призводить до зближення національних економік і уніфікації судово-експертної діяльності.

В останні роки спостерігається активізація міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи, яке характеризується посиленням процесів глобалізації в міжнародних відносинах, становленням єдиного інформаційного простору, в умовах якого істотно полегшуються транснаціональні зв'язки як правоохоронних та правозахисних організацій, так і судово-експертних установ, і окремих експертів, а також науковців, що спеціалізуються в питаннях судової експертизи та судово-експертної діяльності [4].

Важливим кроком у цьому напрямі є впровадження Стратегії розвитку міжнародного співробітництва судових експертних установ України з іноземними органами та міжнародними організаціями, що підвищує якість досліджень, дозволяє застосовувати передові технології та ефективно вирішувати стратегічні завдання в нових соціально-економічних умовах [5, с. 291].

У законодавстві багатьох країн, зокрема в ЄС, досі немає єдиних норм щодо ролі судового експерта у процесуальній діяльності [13, с. 127]. Це ускладнює уніфікацію міжнародних стандартів та пояснюється економічними і структурними відмінностями держав, наприклад, між Німеччиною та Болгарією або Іспанією та Румунією.

Сучасні процеси глобалізації та інтеграції, а також імплементація міжнародних норм у національне законодавство формують нові вимоги та завдання щодо впровадження міжнародних стандартів якості у сфері вітчизняної судово-експертної діяльності. Аналіз зарубіжного досвіду та практик державного регулювання цієї сфери відкриває додаткові можливості для підвищення її результативності та поліпшення якості проведення експертних досліджень.

Висновки з проведеного дослідження. Для підвищення ефективності розслідування правоохоронними органами економічних злочинів важливим є впровадження уніфікованих стандартів проведення експертизи, забезпечення своєчасного обміну інформацією між державами. Це дозволяє не лише встановлювати факти правопорушень, але й запобігати появі нових схем економічної злочинності. Отже, у сучасних умовах глобалізації судова економічна експертиза стає невід'ємною складовою системи протидії економічній злочинності. Постійне вдосконалення методів дослідження та узгодження їх із міжнародними стандартами сприяє підвищенню ефективності розслідування, забезпеченню прозорості фінансових операцій і зміцненню економічної безпеки на національному та міжнародному рівнях.

Література

1. Войтко С. В., Гавриш О. А., Корогодова О. О., Моїсеєнко Т. Є. Транснаціональні корпорації : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2016. 208 с.
2. Гальчинський А. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми знань. Київ : Либідь, 2013. 472 с.
3. Гордієнко М. Ризик-орієнтований підхід у судово-економічних експертизах глобальних фінансових схем. *Економіка та суспільство*. 2025. Випуск № 73. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5870/5809> (дата звернення: 09.08.2025).
4. Дмитрієва К. С. Актуальні напрями розвитку міжнародного судово-експертного співробітництва. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 288-291. URL: http://lsej.org.ua/1_2020/73.pdf (дата звернення: 05.08.2025).
5. Дугієнко Н. О., Яцук Г. С. ТНК в Україні: діяльність та вплив на економіку. *Інфраструктура ринку*. Випуск 48. 2020. С. 15-19.
6. Дутка Ю. П. Економічна безпека в умовах глобалізації (суспільно-економічне дослідження на базі наукового центру MediaStar) : монографія Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа», 2023. 196 с.
7. Ещенко П. С., Арсеєнко А. Г. Куда движется глобальная экономика в XXI веке?. Київ : Знання України, 2012. 479 с.
8. Іванков В. М. Методологія, організація та обліково-аналітичне забезпечення судово-економічної експертизи : дис. ... д-ра екон. наук : спец. 08.00.08 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / Державний університет «Житомирська політехніка». Житомир, 2024. 445 с.
9. Клименко Н. І. Азіатська мережа судових експертних установ (Asian Forensic Sciences Net Work – AFSN). *Криміналістичний вісник*. 2015. № 1(23). С. 14-18.
10. Матвеевський О. В., Бабін Б. В. Міжнародно-правові стандарти судової експертизи та їх національна реалізація. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Випуск 1(22). Том 4. С. 73-79.
11. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як складний інтегрований об'єктивний процес. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2016. № 4(8). С. 126-133.
12. Онищенко С. В. Фінансова глобалізація як чинник впливу на бюджетну безпеку держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Випуск 12. Частина 2. С. 50-55.
13. Федчишина В. В. Спеціальні економічні знання у правових системах Європи, Австралії та США. *Науковий огляд*. 2018. № 3(46). С. 124-143.

References

1. Voitko, S.V., Havrysh, O.A., Korohodova, O.O. and Moiseienko, T.Ye. (2016), *Transnatsionalni korporatsii* [Transnational corporations], tutorial, Vyd-vo "Politekhnikha", Kyiv, Ukraine, 208 p.
2. Halchynskiy, A. (2013), *Politychna nooeconomika: nachala onovlenoi paradyhmy znan* [Political nooeconomics: the beginnings of a renewed paradigm of knowledge], Lybid, Kyiv, Ukraine, 472 p.
3. Hordiienko, M. (2025), "Risk-based approach in forensic economic examinations of global financial schemes", *Ekonomika ta suspilstvo*, Issue no. 73, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5870/5809> (access date August 09, 2025).

4. Dmytriieva, K.S. (2020), "Current trends in the development of international judicial and expert cooperation", *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, no. 1, pp. 288-291, available at: http://lsej.org.ua/1_2020/73.pdf (access date August 05, 2022).
5. Duhienko, N.O. and Yatsuk, H.S. (2020), "TNCs in Ukraine: activity and impact on the economy", *Infrastruktura rynku*, Issue 48, pp. 15-19.
6. Dutka, Yu.P. (2023), *Ekonomichna bezpeka v umovakh hlobalizatsii (suspilno-ekonomichne doslidzhennia na bazi naukovoho tsentru MediaStar)* [Economic security in the context of globalization (social and economic research based on the MediaStar research center)], monograph, HO "Yevropeiska naukova platforma", Vinnytsia, Ukraine, 196 p.
7. Eshhenko, P.S. and Arsenko, A.G. (2012), *Kuda dvizhetsia globalnaia ekonomika v XXI veke?* [Where is the global economy going in the 21st century?], Znannia Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 479 p.
8. Ivankov, V.M. (2024), "Methodology, organization and accounting and analytical support of forensic economic examination", Diss. Dr Sc. (Econ.), 08.00.08, Derzhavnyi universytet "Zhytomyrska politekhnik", Zhytomyr, Ukraine, 445 p.
9. Klymenko, N.I. (2015), "Asian Forensic Sciences Net Work((Asian Forensic Sciences Net Work – AFSN)", *Kryminalistychnyi visnyk*, no. 1(23), pp. 14-18.
10. Matvieievskiy, O.V. and Babin, B.V. (2018), "International legal standards of forensic examination and their national implementation", *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, Issue 1(22), Volume 4, pp. 73-79.
11. Onyshchenko, S.V. (2016), "Financial globalization as a complex integrated objective process", *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4(8), pp. 126-133.
12. Onyshchenko, S.V. (2017), "Financial globalization as a factor influencing the budgetary security of the state", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, Issue 12, Part 2, pp. 50-55.
13. Fedchyshyna, V.V. (2018), "Special economic knowledge in the legal systems of Europe, Australia and the USA", *Naukovyi ohliad*, no. 3(46), pp. 124-143.

Горлачук О.А.

СУДОВА ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА В КОНТЕКСТІ РОЗСЛІДУВАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Мета. Аналіз розвитку судової економічної експертизи в контексті розслідування правоохоронними органами економічних злочинів в умовах глобалізації економічних відносин та визначення ймовірних сценаріїв її розвитку на перспективу.

Методика дослідження. Теоретична та методологічна основа роботи ґрунтується на наукових працях фахівців в сфері економіки і нормативно-правових актах. Для досягнення поставленої мети застосовані загальнонаукові методи, зокрема аналіз та синтез, узагальнення – для виявлення умов, що впливають на розвиток судово-економічної експертизи в умовах глобалізації економіки; абстрактно-логічний метод – для формулювання висновків та рекомендацій.

Результати дослідження. Розглянуто ключові аспекти фінансово-економічної глобалізації, яка займає домінуючу позицію серед видів глобалізації. Проаналізовано етапи розвитку цього процесу та зміни, які він вносить у діяльність судової економічної експертизи. Звернено увагу на ускладнення економічних порушень, що виникають у контексті глобалізаційних процесів, та на зростаючу потребу у залученні фахівців економічного профілю при їх розслідуванні. Визначено, що впровадження міжнародних стандартів у сфері судової експертизи обмежене впливом певних ендегенних факторів (зокрема, особливості національних економік, рівень розвитку країн та відносини власності), які суттєво впливають на процес гармонізації.

Наукова новизна результатів дослідження. Дослідження вносить нові підходи до розуміння трансформації судово-економічної експертизи в умовах глобалізації економічних відносин. Проаналізовано вплив глобальних економічних змін на функціонування судової економічної експертизи та визначено основні фактори, які обмежують інтеграцію міжнародних стандартів у національні правові системи.

Практична значущість результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути корисними для вдосконалення механізмів гармонізації національних судово-експертних практик з міжнародними стандартами. Запропоновані ендегенні фактори, що визначають розвиток судової економічної експертизи, можуть бути враховані при розробці національних стратегій та політик у цій сфері.

Ключові слова: глобалізація економічних відносин, судова економічна експертиза, міжнародні економічні стандарти, транснаціональні корпорації, інтеграція, гармонізація законодавства.

Horlachuk O.A.

FORENSIC ECONOMIC EXPERTISE IN THE CONTEXT OF THE INVESTIGATION OF ECONOMIC CRIMES BY LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES IN THE CONDITIONS OF GLOBALISATION OF ECONOMIC RELATIONS

Purpose. The aim of the article is to analyse the development of forensic economic expertise in the context of the investigation of economic crimes by law enforcement agencies in the context of the globalization of economic relations and to determine probable scenarios for its development in the future.

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the work is based on the scientific works of specialists in the field of economics and regulatory legal acts. General scientific methods were applied to achieve the set goal, in particular analysis and synthesis, generalization – to identify conditions that affect the development of forensic economic expertise in the context of economic globalization; abstract and logical method – to formulate conclusions and recommendations.

Findings. The key aspects of financial and economic globalization, which occupies a dominant position among the types of globalization, are considered. The stages of development of this process and the changes that it introduces into the activities of forensic economic expertise are analysed. Attention is drawn to the complication of economic violations that arise in the context of globalization processes, and to the growing need to involve economic specialists in their investigation. It was determined that the implementation of international standards in the field of forensic examination is limited by the influence of certain endogenous factors (in particular, the characteristics of national economies, the level of development of countries and property relations), which significantly affect the harmonization process.

Originality. The study introduces new approaches to understanding the transformation of forensic economic examination in the context of globalization of economic relations. The impact of global economic changes on the functioning of forensic economic examination is analysed and the main factors limiting the integration of international standards into national legal systems are identified.

Practical value. The results of the study may be useful for improving the mechanisms for harmonizing national forensic expert practices with international standards. The proposed endogenous factors determining the development of forensic economic examination can be taken into account when developing national strategies and policies in this area.

Key words: globalization of economic relations, forensic economic examination, international economic standards, transnational corporations, integration, harmonization of legislation.

Дата надходження рукопису: 20.10.2025

Дата прийняття рукопису до друку: 28.11.2025

Дата публікації: 26.12.2025